

Behandelingsvoorstel voor de commissie Bestuur en Middelen

Onderwerp : Contouren jaarcyclus

Cie-datum : 26 januari 2004

Cie-nummer: 2004BEM18

Procedure : in GS (na Cie. Vergadering) op: 13 januari
eerdere behandeling in cie: nee
in PS: nee

inspraak: nee
op:
op:

Behandelend ambtenaar: L.P. Kok
Portefeuillehouder: J. van Bergen

toestel: 3652

Inleiding

De commissie Bestuur en Middelen heeft reeds eerder te kennen gegeven dat de inhoud van de bestuursrapportages niet voldoende is toegesneden op de informatiebehoefte van de commissie. Daarop volgend heeft hierover overleg plaatsgevonden tussen de voorzitter van de commissie, secretaris van de commissie en de concernstaf.

De tot voor kort gangbare bestuursrapportages zullen met ingang van 2004 worden vervangen door een tussentijdse halfjaarrapportage. Deze rapportage staat uiteraard niet op zichzelf maar moet worden gezien in het kader van de gehele jaarcyclus, welke overigens op belangrijke onderdelen is herzien naar aanleiding van de invoering van het dualisme.

Op grond hiervan is in bijgaande notitie een korte beschrijving opgenomen van de jaarcyclus, waarvan de halfjaarrapportage een onderdeel vormt. Aan de notitie zijn twee bijlagen toegevoegd, te weten:

- het stramien voor de inrichting van de voorjaarsnota
- de planning van de jaarcyclusdocumenten

Vervolg inleiding op pagina 2 nee

Wordt geagendeerd:

voor korte bespreking (er kunnen enkele kleine opmerkingen worden gemaakt) en vervolgens ter kennisneming.

De jaarcyclus herzien

1. Inleiding

In de recente periode hebben zich voldoende omstandigheden en ontwikkelingen aangediend die aanleiding geven om de huidige jaarcyclus op een andere manier in te richten. Enkele belangrijke factoren in dit kader waren:

** De invoering van het duale stelsel.*

De gewijzigde rollen van GS en PS dienen hun vertaling te krijgen in de inhoud en vormgeving van de cyclus. Krachtens de dualisering zijn de Staten uitsluitend belast met de bepaling van de strategische beleidsdoelen en het hieruit voortvloeiende beleids- en financiële kader, alsmede met het toezicht op de realisatie hiervan. Het college van GS is belast met de tactische en operationele invulling en uitvoering van het door PS geformuleerde beleidskader.

Dit heeft vanzelfsprekend invloed op de inhoud van de sturing door PS en GS.

** Het Actieplan Financieel Beheer.*

Het actieplan bevatte al het voornemen te komen tot een beschrijving van de jaarcyclusproducten en hun onderlinge samenhang en tot het maken van een aangepaste jaarcyclusplanning. Daarnaast hebben zowel GS als het ambtelijke apparaat aangegeven dat de huidige inrichting van de cyclus, i.c. van de individuele cyclusproducten niet voldoende is afgestemd op hun informatiebehoefte. Hiermee hangt nadrukkelijk samen dat de cyclusproducten als instrument van planning & control belangrijk verbeterd moeten worden.

De concernstaf heeft zich hierover reeds in het voorjaar van 2003 intensief gebogen. Hieruit is medio dit jaar een interne notitie "de jaarcyclus herzien" voortgevloeid, waarin een beschrijving van de nieuwe jaarcyclus is opgenomen. De resultaten hiervan zijn vervolgens verwerkt in hoofdstuk 4 van de verordening interne zaken, welke binnenkort ter vaststelling aan de Staten zal worden aangeboden.

Naar aanleiding van de behandeling van de programmabegroting in de Staten, de behandeling van de productenbegroting in GS, alsmede een recent gesprek tussen de concernstaf en de voorzitter van de Commissie Bestuur en Middelen met betrekking tot de bestuursrapportages is de wenselijkheid geconstateerd om de procedure rond de jaarcyclus verder te optimaliseren. Het doel hiervan is met name om Provinciale Staten beter in staat te stellen hun politiek sturende, toezichhoudende en controlerende taken op effectieve én efficiënte wijze gestalte te geven.

Deze notitie bevat een beschrijving van de voorgestelde inrichting van de jaarcyclus.

2. Uitgangspunten

De Provincie heeft (voor zover hier van belang en kort samengevat) als algemene uitgangspunten:

- een presterende Provincie te (willen) zijn;
- die beoordeeld wil worden op de nakoming van afspraken (afspraak is afspraak) en
- mede daartoe planning & control wil (en moet) versterken en daarbij
- wil sturen op hoofdlijnen.

In dit kader moet de beleids- en informatiecyclus zowel het bestuur als het management in staat stellen om:

- * op goede gronden afgewogen keuzes te maken mbt het te voeren beleid en de te volgen strategie;
- * de organisatie in werking te stellen en aan te sturen om eenmaal gedane keuzes en genomen besluiten uit te voeren, c.q. te implementeren;
- * de realisatie van doel- en taakstellingen op effectieve wijze te beheersen.

Om aan bovengenoemde doelen te kunnen beantwoorden, zijn toegesneden instrumenten nodig. Deze instrumenten zijn met name:

- * een samenvattende analyse van de financiële positie van de provincie, bestaande uit

een systematisch overzicht van beschikbare middelen, (structurele) lasten van het huidige beleid en derhalve ruimte voor nieuw beleid; deze analyse komt in het algemeen tot uitdrukking in de voorjaarsnota;

- * begroting; de begroting moet feitelijk in een tweeledig doel voorzien:
 - vastlegging van de beleidsdoelstellingen, beleidskeuzes, c.q. beleidskaders en de daarvoor in te zetten middelen;
 - werkprogramma (opdracht) voor de organisatie om beleidsdoelstellingen te realiseren.
- * management- en bestuursrapportages, alsmede jaarrekening (breed: informatievoorziening) om de voortgang te meten, te toetsen aan de doelen en de afwijkingen te analyseren naar oorzaak en te treffen maatregelen.

Hierna zullen de cyclusproducten, vooral vanuit het perspectief van de Staten, worden beschreven.

3. Voorstel cyclusproducten

Achtereenvolgens zullen de volgende cyclusproducten worden uitgewerkt:

- Voorjaarsnota
- Tussentijdse rapportage (halfjaarcijfers)
- Begroting
- Jaarrekening

3.1 Voorjaarsnota

In het voorjaar van 2004 (Statenvergadering van mei) zal voor het eerst een voorjaarsnota worden uitgebracht. Deze voorjaarsnota komt in de plaats van de kadernota. In tegenstelling tot de voormalige kadernota is de voorjaarsnota vooral een **discussiestuk**. In de voorjaarsnota dient enerzijds een samenhangend inzicht de actuele stand van zaken rond de beleidsrealisatie en financiële uitkomsten en anderzijds een doorkijk naar de verwachte ontwikkelingen (zowel beleidsmatig als financieel) te worden gegeven. Hiermee wordt beoogd PS input te leveren voor een eerste politieke gedachtenwisseling tussen GS en PS op hoofdlijnen van beleid ter **voorbereiding van de begroting voor het volgend jaar**. Vanzelfsprekend zullen hierbij ook de financiële kaders worden betrokken.

Concreet betekent dit dat de voorjaarsnota helder inzicht moet bieden in:

- * voortgang van, respectievelijke eventuele knelpunten in bestaand beleid, incl. het coalitie-akkoord en de financiële implicaties hiervan (liggen we op koers en zo niet, wat moet er gebeuren om weer op koers te komen);
- * financiële kaders en ontwikkelingen (inkomsten provinciefonds, opcenten MRB, rente, loon- en prijsontwikkelingen, mee- en tegenvallers, etc.);
- * ontwikkelingen in de reservepositie;
- * beleidsmatige ontwikkelingen en wensen voor de (nabije) toekomst.

Het spreekt vanzelf dat in dit kader een zo actueel mogelijk inzicht in de financiële stand van zaken beschikbaar is. Dat betekent dat bij de voorjaarsnota:

- in ieder geval de kerncijfers van de uitkomsten over 2003 bekend zijn;
- een eerste *voorlopige* en *globale* prognose van het resultaat over 2004 beschikbaar is, respectievelijk dat belangrijke ontwikkelingen en afwijkingen sinds het vaststellen van de begroting over het lopende jaar in beeld worden gebracht.

GS zijn verantwoordelijk voor de samenstelling van de voorjaarsnota. Hierbij zullen de gehanteerde uitgangspunten (ten aanzien van zowel beleid als financiën) expliciet in beeld worden gebracht en ter vaststelling aan PS worden voorgelegd.

Aan de hand van de voorjaarsnota en met inachtneming van bovenbedoelde uitgangspunten voeren GS een eerste gedachtenwisseling met PS over gewenste en mogelijke beleidsrichtingen. Deze afstemming is in tegenstelling tot de vroegere kadernota nog **niet besluitvormend**, maar is nadrukkelijk bedoeld als **discussie**. Bovendien worden in de voorjaarsnota **geen projectvoorstellen** meer gedaan, maar worden de **hoofdlijnen** van (mogelijk)

beleid uiteengezet.

In deze context moeten PS nadrukkelijk worden gefaciliteerd om hun sturende invloed op de inhoud van de begroting (van het volgende jaar) reeds in een vroeg stadium gestalte te geven.

Bovenstaande laat overigens onverlet dat de voorjaarsnota ook een kaderstellend instrument is. De in de voorjaarsnota genoemde voorgenomen hoofdlijnen vormen het uitgangspunt voor de begroting van het volgende jaar.

Concluderend moet de voorjaarsnota uitmonden in:

- a. heldere aanduiding van de beschikbare financiële ruimte;
- b. verkenning van de (gewenste) beleidsmatige bijstellingen, ontwikkelingen en mogelijkheden
- c. heldere uitgangspunten voor de begroting

3.2. Tussentijdse rapportage (halfjaarcijfers)

Een goede werking van de beleids- en informatiecycclus vereist een systematische confrontatie van de werkelijke uitkomsten met de begroting. Bovenbedoelde confrontatie dient in beginsel op alle onderscheiden sturingsniveaus invulling te krijgen. Alleen de frequentie waarmee dit geschiedt, kan verschillen. In deze notitie wordt uitsluitend ingegaan op de rapportage ten behoeve van PS.

Voor 2004 bestaat het voornemen om de *tussentijdse* rapportage voor PS te beperken tot één per jaar: de rapportage over het eerste halfjaar die in september zal worden uitgebracht.

Om als sturingsmiddel te kunnen dienen, moet de tussentijdse rapportage in beginsel een adequaat en helder antwoord geven op de volgende vragen:

- a. Hoe verhoudt het gerealiseerde beleid zich ten opzichte van de begroting.
- b. Hoe verhouden de werkelijke financiële uitkomsten zich ten opzichte van de begroting.
- c. Wat zijn de oorzaken van verschillen en wat betekenen deze voor het gehele verslagjaar en voor de meerjarenbegroting.

Hierbij dient echter in aanmerking genomen te worden dat beleidsontwikkeling en –uitvoering uiteraard een veel langere cyclus heeft dan een half jaar. Mede op grond hiervan zal in de tussentijdse rapportage geen gedetailleerde analyse van de uitkomsten worden opgenomen. Essentieel is dat de tussentijdse rapportage vooral antwoord moet geven op de vraag of de in de begroting opgenomen beleidsdoelstellingen en financiële ramingen naar de kennis van dat moment belangrijke bijstelling behoeven. Waar de voorjaarsnota een eerste voorlopige en globale prognose van het jaarresultaat gaf, dient de tussentijdse rapportage een meer betrouwbare, maar nog wel indicatieve benadering van het jaarresultaat te bevatten.

Bovenstaande impliceert onder meer dat de tussentijdse rapportage nadrukkelijk op **hoofdlijnen** moet worden samengesteld. **Alleen de voor PS relevante afwijkingen (dus op het niveau van de Programmabegroting)** dienen in de tussentijdse rapportage te worden aangestipt.

Overigens moet de tussentijdse rapportage wel een **zelfstandig bruikbaar** document zijn, hetgeen wil zeggen dat verwijzingen naar andere stukken moeten worden vermeden. Een en ander stelt uiteraard stringente eisen aan de redactie van het document.

De tussentijdse rapportage wordt primair op programmaniveau ingericht. Per programma zal worden weergegeven:

- * ontwikkelingen met betrekking tot, c.q. voortgang van het voorgenomen beleid; belangrijke afwijkingen (ten opzichte van de begroting) dienen tevens te worden toegespitst op de betrokken maatschappelijke effecten en productindicatoren;
- * verwachte financiële uitkomsten ultimo het jaar; ingeval van belangrijke afwijkingen ten opzichte van de begroting dient tevens een specificatie naar onderliggende product(groep)en te worden gegeven;
- * toelichtende analyse voor belangrijke afwijkingen.

3.3 Begroting (inhoudelijk)

De begroting vormt het sluitstuk, i.c. formele vastlegging van de beleidskeuzes, beleidsprogramma's en daarvoor ingezette middelen. De begroting behelst tegelijkertijd de taakstelling aan GS om de beleidsdoelstellingen te realiseren (contract), alsmede de financiële begrenzing (budgetrecht van de Staten).

Bij de vormgeving en invulling van de begroting wordt rekening gehouden met verschillende sturingsniveaus. De belangrijkste hiervan zijn PS en GS. Analoog hieraan bestaat de begroting onder meer uit:

- programmabegroting (afpraak tussen PS en GS)
- productenbegroting (afpraak tussen GS en directie)

Hierna vatten wij de belangrijkste kenmerken kort samen.

Programmabegroting

De programmabegroting geeft per programmapunt een beschrijving van de strategische doelstelling die de essentie aangeeft waarom de provincie op het betreffende beleidsterrein actief is. De doelstelling moet worden geconcretiseerd naar beoogde maatschappelijke effecten. Relevante indicatoren hiervoor zijn grotendeels beschikbaar.

In financiële zin bevat de programmabegroting alleen het totaal van de baten en lasten van het betreffende programma.

Bovenbedoeld aggregatie- en autorisatieniveau moet beantwoorden aan de nieuwe rol van provinciale staten in de duale verhoudingen. Met betrekking tot de begroting kenmerkt deze rol zich tot het vaststellen van het globale beleids- en financieel kader. De feitelijke invulling van het beleid en de daarvoor noodzakelijke allocatie van middelen behoren tot de verantwoordelijkheid van het gedeputeerde staten.

Derhalve wordt uitsluitend de programmabegroting door PS vastgesteld. Dit neemt uiteraard niet weg dat provinciale staten geïnteresseerd zijn in de door GS voorgestelde uitwerking van de beleidsdoelstellingen. Aan de hand van de productenbegroting (zie hierna) verstrekken GS hierover informatie aan PS. Met andere woorden: de productenbegroting dient richting PS ter kennisneming, maar niet ter vaststelling.

Productenbegroting

De productenbegroting vormt als zodanig een nieuw fenomeen binnen de provincie, hoewel in de huidige dienstbegrotingen deels bouwstenen voor de productenbegroting zijn opgenomen. De productenraming bevat de concretisering van beleidsdoelstellingen in herkenbare, meetbare en stuurbare producten of productgroepen. Relevante productindicatoren zijn recent deels ontwikkeld, maar vormen overigens nog onderwerp van verdere verbetering.

De productenbegroting wordt op provincieniveau samengesteld en geautoriseerd (door GS). Hiermee wordt beoogd en in beginsel gewaarborgd dat GS in staat worden gesteld als collectief een integrale beleidsafweging te maken (derhalve over de grenzen van de diensten heen).

Anderzijds geldt wel als voorwaarde dat de productenbegroting taakstellende afspraken met individuele dienstdirecteuren bevat. Derhalve is het wel van belang om de product(groep)en en hun uitwerking te rubriceren naar betrokken dienst.

3.4. Begroting (totstandkoming)

De totstandkoming van de begroting vereist uiteraard een iteratief proces. Het primaat van de begroting rust bij de politiek. Dit impliceert dat ook de productenbegroting rechtstreeks zou moeten worden afgeleid van de politieke beleidsdoelstellingen (top-down).

Anderzijds geldt dat in de praktijk de speelruimte voor "autonome" beleidsontwikkelingen beperkt is, omdat ook de provincie immers opereert in "going concern" en ook overigens strak is ingebed in de ruimtelijke en maatschappelijke omgeving. Bovendien liggen mitsdien verplichtingen beleidsmatig grotendeels voor langere termijn vast. Op grond hiervan zal het begrotingsproces in belangrijke mate ook bottom-up gestalte krijgen.

Benadrukt moet worden dat de totstandkoming van de begroting derhalve ook in beleidsmatig opzicht een proces is, waarin de Staten een actieve rol kunnen spelen. Mede met het oog daarop wordt juist het instrument van de voorjaarsnota geïntroduceerd. Zie terzake het gestelde in paragraaf 3.1. De voorjaarsnota moet voor de Staten de input leveren voor politieke afwegingen en keuzes.

Van belang is dat de begroting *tot op zekere hoogte* een **weerslag** moet zijn van de keuzes en beslissingen die in de periode daarvoor reeds gemaakt, respectievelijk genomen zijn. Indien de Staten eerst op het moment van verschijnen van de concept begroting nog politieke invloed moeten uitoefenen, zal het effect hiervan uiterst beperkt zijn. Derhalve zullen in de periode ná uitbrengen van de voorjaarsnota en vóór samenstellen van de begroting voldoende momenten van overleg tussen PS en GS moeten worden gecreëerd.

Overigens hebben de Staten bij de behandeling van de begroting 2004 besloten dat de productenbegroting voortaan op een zodanig tijdstip wordt aangeboden dat deze gelijktijdig met de programmabegroting kan worden behandeld. Hieraan zal uiteraard met ingang van de begroting voor 2005 worden voldaan.

Tenslotte wordt gememoreerd dat in januari 2004 separaat een verbeteringstraject voor de begroting wordt gestart, omdat zowel de Staten als GS terecht bezwaren hebben geuit tegen de in het algemeen magere kwaliteit van de indicatoren in de begroting.

3.5 Jaarrekening

De jaarrekening vormt het sluitstuk van de cyclus. Analoog aan de begroting dient de jaarrekening tenminste een programmadeel (de programmarekening) en een productendeel (de productenrekening) te bevatten. Tevens dient een verslag over het gerealiseerde beleid in relatie tot het voorgenomen beleid te worden toegevoegd. Alleen de programmarekening wordt aan PS aangeboden ter vaststelling.

De jaarrekening dient als sluitstuk van de cyclus een samenvattend beeld te geven van de uitkomsten, ontwikkelingen en gang van zaken in het verslagjaar. Idealiter komen de bevindingen en bijzonderheden terzake overeen met hetgeen reeds in de tussentijdse rapportage is geconstateerd. Derhalve is de strekking van de aandachtspunten voor de jaarverslaggeving niet wezenlijk anders dan hiervoor reeds is behandeld. Zoals bekend, moet de jaarrekening vanaf 2004 voldoen aan nieuwe voorschriften, zoals deze tot uitdrukking komen in het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

4. Verschillen met de huidige cyclus

De belangrijkste verschillen met de huidige cyclus zijn:

- 1^e Invoering van de Voorjaarsnota.
Tot en met de begroting 2003 kende de organisatie het instrument Kadernota. In de kadernota werden vooral financiële afspraken over projecten vastgelegd als basis voor de samenstelling van de begroting voor volgend jaar. De voorjaarsnota moet vooral een politiek discussiestuk worden ter **voorbereiding** van de begroting. In verband met de start in 2003 van een nieuwe termijn is begin 2003 een overdrachtsdocument samengesteld. Voor wat betreft de financiën vertoonde het overdrachtsdocument reeds veel overeenkomst met de (toekomstige) voorjaarsnota. De voorjaarsnota zal daarnaast vooral beleidsmatig worden ingestoken.
- 2e Tussentijdse rapportage.
De huidige bestuursrapportages (twee) zullen worden vervangen door één tussentijdse rapportage (de halfjaarcijfers). Deze rapportage zal veel beknopter en veel meer op hoofdlijnen zijn.
- 3e Programma- en productenbegroting.
De begroting is vanaf 2004 in duale vorm gegoten. Dat betekent dat een onderscheid is gemaakt tussen de programmabegroting (instrument voor PS) en de productenbegroting (instrument voor GS).

Het verschil tussen de nieuwe programmabegroting en de oude beleidstaken-begroting is vooral dat de productindicatoren nu in de productenbegroting zijn opgenomen. Daarnaast is de uitwerking en detaillering van de nieuwe beleids-programma's ten opzichte van de oude beleidstaken *iets* meer op hoofdlijnen.

- 4^e Jaarrekening
Analoog aan de begroting zal uiteraard ook de jaarrekening in een dual jasje worden gestoken. Dat betekent dat er zowel een programmarekening als een productenrekening zal worden samengesteld (vanaf het boekjaar 2004). Het verschil tussen de programmarekening en de productenrekening is ongeveer gelijk aan dat tussen de programmabegroting en de beleidstakenbegroting. De uiteenzetting omtrent de financiële positie, de balanscijfers en de accountantsverklaring zullen uiteraard onderdeel van de programmarekening zijn.

Bijlagen:

Het concept stramien voor de inhoud van de voorjaarsnota is opgenomen in bijlage 1.

In bijlage 2 is de tijdplanning van de gehele jaarcyclus opgenomen.

Bijlage 1

Provincie Utrecht – Voorjaarsnota

Doel voorjaarsnota

Inzicht geven in de actuele stand van zaken met betrekking tot beleid en financiën:

- * staand beleid: in welke mate verloopt de realisatie van het beleid significant afwijkend van de lopende begroting en op welke onderdelen is bijsturing nodig;
- * financiën: welke mee- en tegenvallers (knelpunten) zijn er; welke middelen zijn nu beschikbaar.

Bieden van een doorkijk naar de resterende collegeperiode met betrekking tot beleid en financiën:

- * beleid: zijn er ontwikkelingen gaande die invloed (kunnen) hebben op de realisatie van het bestaande beleid? zo ja, welke, en wat is de betekenis hiervan?
- * financiën: welke financiële ontwikkelingen zijn er te verwachten (zowel op grond van eventuele autonome ontwikkelingen als eventuele extra maatregelen om weer op koers te raken)

Verkenning van nieuwe beleidsontwikkelingen, c.q. van concrete wensen nieuw beleid en de financiële implicaties hiervan; een en ander in samenhang met de beschikbare middelen.

NB Voorjaarsnota is feitelijk de voorbereiding op de begroting voor het komende jaar.

Aan de hand van de voorjaarsnota vindt met PS een politieke discussie op hoofdlijnen plaats over de voornemens van beleid in de begroting voor volgend jaar.

Inrichting voorjaarsnota

Hoofdstuk 1:

Beschrijving doel en inhoud van de voorjaarsnota, gehanteerde werkwijze, etc.

Actie: CS (in samenwerking met BMS) schrijft H1.

Hoofdstuk 2:

Per beleidsprogramma een (korte) beschrijving van:

* de beleidsontwikkelingen tot nu toe en de verwachtingen voor de komende jaren (op het terrein van het bestaande beleid);

Voor het jaar 2003 kunnen deze worden ontleend aan de beleidstaakformulieren die, volgens planning, door de diensten op 27 februari aan de CS moeten worden aangeleverd.

Voor het jaar 2004 hoeven geen complete programmaformulieren te worden aangeleverd. Het gaat erom dat wordt vermeld welke uitgangspunten, aannames, veronderstellingen etc., die bij het samenstellen van de begroting 2004 zijn gehanteerd, naar de inzichten van dat moment (rond 27 februari) in welke mate eventueel bijstelling vereisen, met vermelding van de consequenties daarvan.

* de financiële ontwikkelingen tot nu toe (mee- en tegenvallers) en verwachtingen voor de komende jaren.

Voor het jaar 2003 is het van belang dat de kerncijfers van de jaarrekening bij het samenstellen van de voorjaarsnota bekend zijn.

Voor het jaar 2004 gaat het om bekende en voorzienbare majeure afwijkingen ten opzichte van de begroting. Het is gewenst hierbij onderscheid te maken tussen:

- afwijkingen die al door GS zijn vastgesteld;
- afwijkingen die nog niet in GS zijn behandeld, maar redelijkerwijs wel voorzienbaar zijn.

NB De beleids- en financiële ontwikkelingen dienen nadrukkelijk aan elkaar te worden gerelateerd.

Actie: De diensten moeten de relevante informatie op 27 februari aanleveren; CS verzorgt/ regisseert in samenwerking met BMS de (eind)redactie.

Hoofdstuk 3:

Stand van zaken/ voornemens met betrekking tot bezuinigingen, onderscheiden naar:

- * efficiencymaatregelen met financiële taakstelling;
- * voorstellen voor takenreductie met financiële taakstelling.

Actie: De diensten leveren de relevante informatie aan; CS verzorgt de (eind)redactie.

Hoofdstuk 4:

Beschrijving van de financiële positie:

- * stand van zaken reserves en voorzieningen: wat is er aan ruimte; waarvoor is eventueel extra geld nodig, etc.
- * ontwikkelingen ten aanzien van: provinciefonds, opcenten MRB, rentestand;
- * samenvatting/ recapitulatie mee- en tegenvallers (zie hoofdstuk 2) en consequenties hiervan voor de begrotingspositie;
- * ontwikkelingen met betrekking tot de stelposten;
- * financiële ruimte voor nieuw beleid.

Actie: CS.

Hoofdstuk 5:

Korte beschrijving van verwachte nieuwe beleidsontwikkelingen, c.q. bestaande wensen voor nieuw beleid, incl. de financiële implicaties daarvan.

Actie: De diensten leveren de relevante informatie aan; CS verzorgt/ regisseert in samenwerking met BMS de (eind)redactie.

Hoofdstuk 6:

Samenvatting/ conclusies, toegespitst op:

- * knelpunten in huidige beleid en consequenties hiervan voor komende jaren;
- * realisatie bezuinigingstaakstelling
- * wensen nieuw beleid in relatie tot beschikbare financiële ruimte.

Actie: CS met medewerking van BMS.

NB De bedoeling is dat dit hoofdstuk geen "dorre" samenvatting is van feiten en omstandigheden, maar nadrukkelijk uitnodigt tot een politieke discussie over accenten en hoofdlijnen van beleid, binnen de beschikbare financiële kaders.

Hoe om te gaan met nieuw beleid in de voorjaarsnota

De voorjaarsnota dient in hoofdlijnen wenselijke beleidsintensiveringen, -bijbuigingen en – ontwikkelingen weer te geven met een indicatie van de financiële implicaties daarvan.

Daartegenover moet de beschikbare financiële ruimte uiteraard scherp in het oog worden gehouden.

Aan de hand van bovenbedoelde hoofdlijnen dient een discussie tussen PS en GS plaats te vinden, welke eerst bij het samenstellen van de begroting 2005 tot meer concrete programmavoorstellen zal moeten leiden.

De finale besluitvorming hierover vindt uiteraard plaats bij de behandeling van de begroting 2005 in de Staten.

Planning voorjaarsnota

Dit stramien voor de voorjaarsnota zal 15 december in het PO en begin januari in FPC, CO en DR worden behandeld.

De diensten moeten de relevante informatie uiterlijk 27 februari 2004 aanleveren bij de CS.

CS/ BMS moeten de concept voorjaarsnota op 12 maart 2004 gereed hebben, waarna deze op 6 april door GS moet worden vastgesteld.

Aldus kan de voorjaarsnota in de Statenvergadering van mei worden behandeld.

Bijlage 2

Planning jaarcyclus 2004

VOORJAARSNOTA

6 april	Bespreken voorjaarsnota in GS
14 april	Verzenden voorjaarsnota aan PS
26 april-10 mei	Behandeling voorjaarsnota in Statencommissies
14 mei	Vaststellen advies van de cie B&M aan PS inzake de voorjaarsnota
24 mei	Behandeling voorjaarsnota in PS

JAARREKENING

20 april	Bespreken jaarrekening en afrekenvoorstel in GS
13 mei	Verzenden jaarrekening aan PS
18 mei	Perspresentatie jaarrekening door GS
7-14 juni	Behandelen jaarrekening door Statencommissies
14 juni	Vaststellen advies van de cie B&M aan PS inzake de jaarrekening
22 juni	Commissieadvies jaarrekening vaststellen in GS
28 juni	Behandeling jaarrekening 2003 in PS

TUSSENTIJDSE RAPPORTAGE

21 september	Behandeling tussentijdse rapportage in GS
30 september	Verzenden tussentijdse rapportage aan PS
11 oktober – 1 nov.	Behandeling tussentijdse rapportages in Statencommissies
2 november	Vaststellen reactie op cie.adviezen inzake tussentijdse rapportage door GS
3 november	Verzenden reactie cie.adviezen aan PS
8 november	Behandeling tussentijdse rapportage in PS

BEGROTING (NB Voorlopig)

29 juni	Behandeling eerste concept programmabegroting in GS
7 september	Goedkeuring programmabegroting door GS
	Behandeling eerste concept productenbegroting in GS
medio september	Verzenden programmabegroting naar PS
21 september	Vaststelling productenbegroting door GS
eind september	Verzenden productenbegroting naar PS
11 oktober – 1 nov.	Behandeling programma- en productenbegroting in Statencommissies
2 november	Reactie GS op commissie-adviezen
3 november	Verzenden reactie GS aan PS
8 november	Behandeling programma- en productenbegroting in PS